7. ZİYARET ADABI

Ziyaretleşme sosyal hayatın önemli bir parçası ve insanlar arası ilişkinin vazgeçilmez bir unsurudur. Bu bakımdan İslam, ziyarete büyük bir önem vermiş ve mü'minleri teşvik etmiştir. Ziyaretleşme denince aklımıza geniş bir yelpaze çıkmaktadır. Akraba ziyareti, kabir ziyareti, hasta ziyareti, komşu ziyareti-misafirlik, ana-baba ziyareti, düğün ziyareti, bayram ziyareti vb.

Ziyaretlerimizi öncelikle Allah (c.c.) rızası için yapmalıyız.

Elbette bahsi geçen ziyaretler fiilen yapılabileceği gibi içinde bulunulan zaman ve ortam sebebiyle kitle iletişim araçları vasıtasıyla da gerçekleşebilir. İyi dilek ve temenniler iletilir ve muhabbetin canlılığı devam ettirilir. Ziyaret, her şeyden önce vefa duygusunun da bir neticesidir. Kul hakkı konusu da ziyaretleşmeden ayrı düşünülmemelidir.

Her şeyde olduğu gibi ziyarette de belli bir usûlün olması yapılan ziyaretin amacına hizmet etmesini sağlayacaktır. Ziyarette uygun bir zaman seçmek, mümkünse ziyarete gelineceğini önceden haber vermek, ziyareti fazla uzatmamak, ziyaret edilen yaşlıları sabırla dinlemek, güler yüz ve tatlı dilli olmak, ziyarete giderken uygun hediyeler götürmek dikkat edilmesi gereken önemli hususlardandır.

Ziyaretlerde önceliğimiz Allah (c.c) rızası olmalı herhangi bir beklenti içerisinde olunmamalıdır. Bir hadîs-i şerifte (kudsî hadis) şöyle buyurulmaktadır: *"Benim rızam için birbirlerini sevenlere, benim rızam için bolca infâk edenlere, birbirlerini sevmede samimi davranan sâdıklara, akraba ve dost ilişkilerini kesmeyenlere veya*

BİLGİ KUTUSU

Hasta ziyareti müekked sünnettir. Vâcip olduğu görüşünde olan âlimler de bulunmaktadır. Bir hastayı hiç kimse ziyaret etmez ve ihtiyaçlarını karşılamazsa, orada yaşayan bütün Müslümanlar buradan mes'ul olur. Böylece Hasta ziyareti farz-ı kifâye hükmünü alır.

(Ömer Çelik vd., Üsve-i Hasene, s. 460)

birbirlerini ziyaret edenlere sevgim hak olmuştur."[51]

Ziyaretleşme insanlar arası paylaşmayı ve dayanışmayı artırması yönüyle de önem arz etmektedir. *"Müslüman Müslüman'ın kardeşidir."* anlayışının pekişmesine vesiledir. Bir başka hadiste *"Kim Allah için bir hastayı veya bir Müslüman kardeşini ziyaret ederse, bir münâdî ona şöyle seslenir: Ne güzel ve ne hoş bir amel işledin. Bunu yapmakla senin yürüyüşünün ecri de güzel oldu ve cennette kendine bir yer hazırladın!"*[52] buyurulmaktadır.

Müslüman'ın Müslüman kardeşi üzerindeki önemli haklarından biri olan hasta ziyareti hakkında Allah Resulü (s.a.v) şöyle buyurmuştur: *"Hasta ziyareti yapan kişi, (hastanın yanından) dönünceye kadar kendisini cennete ulaştıracak bir yol üzerindedir."*[53] Peygamberimiz (s.a.v) kendisi de akrabalarını, dostlarını, arkadaşlarını, komşularını ziyaret etmeyi ihmal etmemiştir. Hatta gayr-i müslimleri bile ziyarete gittiği bilinmektedir.

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِماً غُدْوَةً إِلاَّ صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ
حَتَّى يُمْسِيَ، وَإِنْ عَادَهُ عَشِيَّةً إِلاَّ صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ
حَتَّى يُصْبِحَ وكَانَ لَهُ خَرِيفٌ فِي الْجَنَّةِ.

Bir Müslüman, sabahleyin hasta bir Müslüman'ı ziyaret ederse, akşam oluncaya kadar yetmiş bin melek onun bağışlanması için Allah'a yalvarır. Eğer akşam vakti ziyaret ederse, sabaha kadar yetmiş bin melek onun için istiğfar eder. Onun için bir Cennet bahçesi hazırlanır.

(Tirmizî, Cenâiz, 2)

Peygamber Efendimiz (s.a.v); ashabına, bir hastanın yanına girince ondan dua istemeyi tavsiye etmiş ve hastanın duasının meleklerin duası gibi olduğunu bildirmiş-

51. İbn-i Hanbel, 5, 229.
52. Tirmizî, Birr, 64.
53. Müslim, Birr ve Sıla, 39.

tir.[54] Hasta ziyareti kısa tutulmalıdır. Hastayı yoracak, moralini bozacak söz ve davranışlardan kaçınmak gerekir. Hastaya dua etmek, sağlık ve şifa dileğinde bulunmak da ziyaret adabındandır.

İslam dininde akraba ziyareti Müslüman'ın en önemli vazifeleri arasında kabul edilmektedir. Sıla-ı rahim olarak isimlendirilen bu ziyaret hakkında Kur'an'da pek çok ayet bulunmaktadır. Şöyle ki, sıla-i rahimi terk etmek büyük bir günah sayılmış, akraba ziyareti ise Allah'ın (c.c) rahmetini kazandıran bir davranış olarak nitelendirilmiştir: **"...Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'a karşı gelmekten ve akrabalık bağlarını koparmaktan sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde bir gözetleyicidir."**[55] Bu konuda Sevgili Peygamberimiz de; *"Akrabasının yaptığı iyiliğe aynıyla karşılık veren, onları koruyup gözetmiş sayılmaz. Akrabayı koruyup gözeten kimse, kendisiyle alakayı kestikleri zaman bile onlara iyilik etmeye devam edendir."*[56] buyurmuştur.

Bir başka önemli ziyaret de cenaze evine yapılan taizye ziyaretidir. Tâziye için çoğunlukla "Allah size güzel sabırlar ihsan etsin ve mükâfatını da versin", "Başınız sağ olsun! Allah geride kalanlara ömür versin!" gibi sözler söylenir. Resulullah (s.a.v): *"Bir musibeti sebebiyle din kardeşine tâziyede bulunan mü'mine, Allah Teâlâ kıyamet günü kerem elbiselerinden giydirir (şeref bahşeder)."*[57] buyurarak taziyede bulunmanın önemini bildirmiştir. Taziye ziyaretinde maddi ve manevi olarak ev halkına destek olmaya, duâlarla teselli etmeye dikkat edilmelidir. Ayrıca taziye ziyaretini ilk üç gün için yapmaya da özen gösterilmelidir.

Önemli ziyaretlerden biri de mezarlık ziyaretleridir. Kabirler, insana ölümü ve ahireti hatırlatır. Bunun içindir ki, Efendimiz (s.a.v), daha önce, cahiliyye devrinden yeni çıkan Müslümanlar'ın kabir ziyareti sebebiyle bir takım bâtıl inanç ve âdetleri hatırlamalarını ve hataya düşmelerini önlemek için yasakladığı kabir ziyaretlerini *"Sizi kabirleri ziyaretten men etmiştim; artık şimdi onları ziyaret ediniz, çünkü bu size ahireti hatırlatır."*[58] hadisleriyle tavsiye ve emir buyurmuşlardır.

YORUMLAYALIM

"Resulullah (sav); bize hasta ziyaretini, cenâzenin arkasından gitmeyi, aksırana yerhamükellâh demeyi, yemin edenin yeminini yerine getirmesini, haksızlığa uğrayana yardım etmeyi, davet edenin davetini kabul etmeyi ve selamı yaygınlaştırmayı tavsiye etti."

Buhârî, Cenâiz, 2; Müslim, Libâs, 3.

Yukarıdaki hadisi ziyaret adabı açısından yorumlayınız.

"Kabirleri ziyaret edin kabirleri ziyaret etmeniz size ölümü hatırlatır." (İbn Mace, I, 475.)

54. *bk. İbn-i Mace, Cenâiz, 1.*
55. *Nisa suresi, 1. ayet.*
56. *Buhârî, Edeb, 15.*
57. *İbn-i Mace, Cenâiz, 56.*
58. *İbn-i Mace, Cenâiz, 47, Müslim, Cenâiz, 106.*

Özellikle bireyselliğin hâkim olduğu günümüz şartlarında, Allah rızasını gözeten tüm ziyaretler âdeta bir tedavi yöntemi vazifesi görmektedir. Bir Müslüman olarak bu ziyaretlerin bir tercih değil zaruret olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Ahlaklı davranış bunu gerektirir. Ziyaretler birlik-beraberlik ve dayanışmaya vesiledir. Yakın akrabadan başlayarak, yaşlı olanları da önceleyerek ziyaret yapmayı ihmal etmemek gerekir.

TARTIŞALIM

Ebu Hüreyre (r.a.)anlatıyor: "Resulullah aleyhissalâtu vesselam buyurdular ki:

"Müslüman'ın, Müslüman üstündeki hakkı beştir: "Selamını almak, hasta ziyaretine gitmek, cenazesine katılmak, davetine icâbet etmek, hapşırınca 'yerhamükallah' demek."

Buhari, Cenâiz 2.

Yukarıdaki hadîs-i şerife göre bahsedilen 5 başlığın niçin hak olarak görüldüğünü arkadaşlarınızla tartışınız.

